

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021.gada 3.septembrī Nr.6-1/504

Tieslietu ministrija
pasts@tm.gov.lv

Zināšanai: **[Personai A]**
e-pasta adrese

Par aizskartā mantas īpašnieka pārstāvības noformēšanu

Tiesībsargs saņēma vairākus [personas A] iesniegumus par tiesībām kriminālprocesā pārstāvēt aizskartās mantas īpašnieku uz izdotas pilnvaras pamata, kas nav notariāli apliecināta.

Konkrētajā lietā starp [personu A] un tiesību aizsardzības iestādēm (Valsts policiju un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju), kā arī prokuratūru pastāv strīds par to, vai pilnvarai, ar ko zvērināts advokāts pārstāv aizskartās mantas īpašnieku, ir jābūt notariāli apliecinātai. Valsts puses ieskatā, lai advokāts attiecībā pret aizskartās mantas īpašnieku darbotos kā pārstāvis, nevis tikai kā juridiskās palīdzības sniedzējs saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 112.pantu, ir obligāti nepieciešama notariāli apliecināta pilnvara. Savukārt [personas A] ieskatā šādai pilnvarai Kriminālprocesa likums neparedz obligātu notariālu formu, bet gan pietiek ar pašu sastādītu un abu pušu parakstītu pilnvaru.

Jautājuma izskatīšanas ietvaros tiesībsargs lūdza prokuratūras un Latvijas Zvērinātu advokātu padomes viedokli, par ko Tieslietu ministrija tika informēta ar tiesībsarga 2021.gada 7.jūlija vēstuli Nr.6-1/401 "Par aizskartā mantas īpašnieka pārstāvja pilnvarojumu". Tiesībsargs saņēma un iepazīs ar Tieslietu ministrijas 2021.gada 2.augusta vēstuli Nr.1-17/3286, kurā norādīts, ka *Tieslietu ministrijas rīcībā nav informācijas par likumdevēja gribu attiecībā uz pilnvarojuma formu gadījumos, kad aizskartais mantas īpašnieks kā privātpersona izdod pilnvaru. Vienlaikus Tieslietu ministrijas ieskatā procesa virzītājam ir būtiski noskaidrot, vai pilnvaras devējam ir skaidrs pašas pilnvaras saturs, ir apliecināta pilnvaras devēja griba, tādējādi iegūstot publisku dokumentu. Vēršam uzmanību, ka gadījumā, ja uz privāti taisītas pilnvaras apliecināts ir tikai personas paraksta īstums, šis paraksta īstuma apliecinājums atbilst*

publiskam apliecinājumam, bet šī dokumenta saturs paliek privāts. Tādējādi šāda pilnvara nebūs izmantojama tajos gadījumos, kad iestādē ir pieļaujama tikai publiska dokumenta iesniegšana.

[..] KPL neizvirza īpašas prasības pārstāvības pilnvarojuma formai un saturam. Vispārīga norāde par pilnvarojuma saturu ir KPL 107. pantā – ja cietušais savas tiesības īsteno ar pārstāvju starpniecību, pārstāvim ir visas cietušā tiesības. Līdz ar ko, izskatot jautājumu par pilnvarojumu, jāvadās no vispārējām tiesību normām, kas ietvertas Civillikumā, ciktāl tās neierobežo KPL normas.

Tiesībsargs, iepazīstoties ar Tieslietu ministrijas vēstuli, citu pušu viedokļiem, kā arī spēkā esošo normatīvo regulējumu, secina, ka jautājums par advokāta pilnvarojumu, lai pārstāvētu aizskartās mantas īpašnieku, nav skaidrs un tāds, kas būtu viennozīmīgi saprotams kriminālprocesā iesaistītajām personām.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90.pants nosaka, ka “ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības”. Satversmes 90.pants prasa nodrošināt tādu normatīvo regulējumu, lai privātpersona varētu saprast no tiesību normām izrietošo tiesību un pienākumu apjomu, kā arī attiecīgi spētu prognozēt iespējamās sekas par tiesību normu neievērošanu¹. Arī Satversmes tiesa savā praksē, vērtējot ierobežojuma atbilstību konstitucionalitātes testa kritērijiem, vispirms pārbauda, vai ierobežojums noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, t. sk., vai likums ir pietiekami skaidri formulēts, lai persona varētu izprast no tā izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tā piemērošanas sekas, kā arī vai likums nodrošina aizsardzību pret tā patvaļīgu piemērošanu². Turklāt valstij no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošajām tiesībām uz pieejamību tiesai izriet pienākums nodrošināt tādu procesuāltiesisko regulējumu, lai personas varētu saprast, kā jāvēršas tiesā³.

Informēju, ka pretēji Kriminālprocesa likuma regulējumam, gan Civilprocesa likumā, gan Administratīvā procesa likumā pārstāvības noformēšanas aspekts attiecībā uz advokātiem ir precīzi noregulēts, paredzot, ka, ja advokāts uzstājas kā fiziskās personas pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru bez notariāla apliecinājuma (sk. Civilprocesa likuma 85.panta trešo daļu un Administratīvā procesa likuma 38.panta pirmo daļu). Neapšaubāmi, ka procesuālo likumu starpā pastāv būtiskas atšķirības gan pēc satura, gan pēc nozares, ko tie regulē. Tāpat jāpatur prātā, ka Kriminālprocesa likums pārstāvību un juridiskās palīdzības sniegšanu attiecībā uz dažādiem lietā iesaistītiem subjektiem regulē daudz detalizētāk kā pārējie no likumiem. Vienlaikus Administratīvās atbildības likuma 54.panta trešā daļa attiecībā uz aizskartā mantas īpašnieka pārstāvības noformēšanu skaidri nosaka, ka, ja fiziskās personas pārstāvis ir zvērināts advokāts, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru bez notariāla apliecinājuma. Līdz ar to likumā, kas regulē tā saukto “mazo kriminālprocesu” izskatīšanas kārtību, aizskartās mantas īpašnieka pārstāvības noformēšanas jautājums ir atrunāts precīzi.

Ievērojot iepriekšminēto, tiesībsargs uzskata par nepieciešamu atkārtoti vērst uzmanību uz minēto problemātiku un lūdz līdz **2021.gada 8.novembrim** Tieslietu ministrijas pastāvīgās Kriminālprocesa likuma darba grupas ietvaros vai kādā citā formātā izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus Kriminālprocesa likumā, lai noregulētu aizskartā

¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 69.lpp, 29.punkts.

² Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr.2017-07-01 15.punktu un 2015.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr.2014-34-01 14.punktu.

³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 130.lpp, 41.punkts.

mantas īpašnieka pārstāvības noformēšanas jautājumu, it īpaši pievēršoties jautājumam par zvērināta advokāta pilnvarojumu. Grozījumu nevirzīšanas gadījumā kompetentajām amatpersonām būtu nepieciešams sniegt saprotamu skaidrojumu šādu situāciju noregulējumam.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Pilsonisko un politisko tiesību
nodaļas vadītāja

I.Piļāne

Malojlo 67686768

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu